

Олександр Скрипнюк

**СОЦІАЛЬНА
ПРАВОВА
ДЕРЖАВА**
в Україні

**ПРОБЛЕМИ
ТЕОРІЇ
І ПРАКТИКИ**

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМ. В.М.КОРЕЦЬКОГО
НАН УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН КИЇВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

340(477)
С 45
8Б

Олександр Скрипнюк

СОЦІАЛЬНА,
ПРАВОВА
ДЕРЖАВА
в Україні

ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

До 10-річчя незалежності України

Київ
2000

УДК 32.001:316 (477)

ББК X 01

C 45

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту держави і права
ім.В.М.Корецького НАН України
та Вченою радою Інституту міжнародних відносин
Київського Національного університету
імені Тараса Шевченка*

Науковий редактор
академік НАН України **Ю.С.Шемшученко**

Рецензенти: **В.В.Цвєтков** –
доктор юридичних наук, член-кореспондент НАН України
В.М.Гєєць – доктор економічних наук, академік НАН України
О.В.Петришин – доктор юридичних наук, професор

Монографія виконана в межах науково-дослідницької теми
«Соціальний розвиток і соціальна політика в Україні:
основні проблеми і тенденції розвитку»
Української академії державного управління при Президентові України

Скрипнюк О.В.

C 45 Соціальна, правова держава в Україні: проблеми теорії і практики. До 10-річчя незалежності України. Монографія. – К.: Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2000. – 600 с.
ISBN 966-02-1807-9

Розроблено системологічну концепцію становлення соціальної, правової держави в Україні в умовах всебічного реформування соціальної сфери та формування громадянського суспільства.

Простежено еволюцію ідеї соціальної, правової держави, розкрито політичні й правові аспекти її реалізації в Україні. Характеризуються стан і перспективи розвитку системи соціального законодавства. Визначено шляхи конституційно-правового забезпечення принципів соціальної, правової держави в суспільстві перехідного типу. Проаналізовано політико-правові проблеми взаємодії громадянського суспільства та соціальної, правової держави.

Розрахована на науковців, викладачів, політиків, юристів, працівників соціальної сфери.

ББК X 01

ISBN 966-02-1807-9

© О.В.Скрипнюк, 2000

Зміст

Вступ	3
Розділ перший	
Соціальна, правова держава в зарубіжній та вітчизняній юридичній і політичній науці	11
1.1. Зарубіжна юридична і політична наука про сутність соціальної, правової держави	11
1.2. Політико-правові проблеми розбудови соціальної держави	47
1.3. Ідеї соціальної, правової держави у програмних документах сучасних політичних партій України	80
Розділ другий	
Конституційні основи розбудови соціальної, правової держави в Україні	127
2.1. Конституційно-правове забезпечення реалізації принципів соціальної, правової держави в Україні	127
2.1.1. Правова держава як необхідна передумова становлення системи соціально орієнтованого державного управління	127
2.1.2. Конституційне забезпечення реалізації принципу верховенства права	139
2.1.3. Конституційно-правові основи принципу поділу влади	149
2.1.4. Принцип реальності прав, свобод та обов'язків людини і громадянина	186
2.2. Соціальна держава і соціальні права	202
Розділ третій	
Соціальне законодавство України	245
3.1. Становлення та розвиток соціального законодавства в незалежній Україні	245

3.2. Перспективи розвитку системи соціального законодавства в Україні	297
---	-----

Розділ четвертий

Соціальна, правова держава і громадянське суспільство: проблеми взаємозв'язку і взаємодії	361
--	------------

4.1. Історико-правова генеза поняття громадянського суспільства	361
4.2. Політико-правові проблеми регулювання відносин у сфері взаємодії громадянського суспільства та соціальної, правової держави	397
4.3. Шляхи розбудови громадянського суспільства в Україні	430

Розділ п'ятий

Соціально-економічні детермінанти розвитку українського суспільства в посттоталітарний період	468
--	------------

5.1. Специфіка розвитку соціально-економічної сфери в посттоталітарній державі	468
5.2. Криміногенні чинники гальмування соціально-економічних процесів у перехідний період	519
5.3. Проблеми розвитку соціальної сфери в умовах економіки перехідного типу	549
...Замість післямови	596

Наукове видання

Олександр Скрипнюк

СОЦІАЛЬНА,
ПРАВОВА
ДЕРЖАВА
в Україні

ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

До 10-річчя незалежності України

Монографія

Відповідальний редактор
доктор політичних наук *І.О.Кресіна*

Редактор *Н.Г.Шишкіна*

Художник *В.С.Жиборовський*

Макет і верстка *О.В.Козлітіної*

Коректор *Т.В.Онищенко*

Підп. до друку 02.11.2000. Формат 60 × 84/16.
Папір офс. № 1. Гарнітура Peterburg. Офс. друк.
Ум. друк. арк. 34,87. Обл.-вид. арк. 32,76. Вид. № 31

Інститут держави і права ім. В.М.Корецького
01001 Київ, вул. Трьохсвятительська, 4, к. 211
тел. 229 7396, факс 228 5474

Олександр Васильович Скрипнок

закінчив історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка та факультет державного управління і будівництва юридичного інституту Одеського національного університету ім. П.Мечникова.

Кандидат історичних наук, доктор юридичних наук, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка, заслужений юрист України, член-кореспондент Академії педагогічних наук України.

Автор понад 150 наукових праць, у тому числі 14 монографій і підручників.

"Очерки політології". - Х, 1993.

"Наука о политике" в 2-х т. - Х, 1994-1995.

"Теоретико-методологічні засади формування та розвитку громадянського суспільства і правової держави в Україні". - К, 1995.

"Політологія". - К, 1995.

"Основи політології". - К, 1995.

"Політологія. Кінець XIX - перша половина XX століття". - Л., 1996.

"Людина в сфері гуманітарного пізнання". - К, 1998.

"Політологія: наука о политике". - К-Х, 1999.

Коло наукових інтересів - правові та політичні проблеми сучасного українського державотворення.

